

Hallituksen esitys Eduskunnalle laiksi Euroopan rahoitusvakausvälineelle annettavista valtioneuvostotakauksista

ESITYKSEN PÄÄASIALLINEN SISÄLTÖ

Esityksessä ehdotetaan säädettäväksi laki Euroopan rahoitusvakausvälineelle annettavista valtioneuvostotakauksista. Lain nojalla valtioneuvosto voisi antaa valtioneuvostotakauksia Euroopan rahoitusvakausvälineen varainhankinnalle. Euroopan rahoitusvakausväline on *European Financial Stability Facility* -niminen Luxemburgin lain mukainen osakeyhtiö. Sen omistajina ovat kaikki euroalueeseen kuuluvat Euroopan unionin jäsenvaltiot. Yhtiö antaa lainaa tai luottojärjestelyjä sellaisille euroalueeseen kuuluville valtioille, jolle on laadittu erityinen muiden euroalueeseen kuuluvien valtioiden hyväksymä talouden sopeutusohjelma.

Valtioneuvoston yleisistunto päättäisi valtioneuvostotakauksen antamisesta erikseen kullekin joukkovelkakirjalle tai velkasitoumukselle,

jonka Euroopan rahoitusvakausväline laskee liikkeeseen sekä näihin liittyville koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksille tai velkakirjojen liikkeeseenlaskuohjelmalle. Takaukset olisivat omavelkaisia. Ennen takauksen myöntämisestä valtioneuvosto antaisi asiasta tiedonannon eduskunnalle.

Takauksia voisi olla voimassa yhteensä enintään 7,92 miljardia euroa. Määrä vastaisi Suomen Euroopan keskuspankin merkityn pääomaosuuden mukaan määräytyvää laskennallista osuutta takausten 440 miljardin euron kokonaismäärästä. Takauksia voitaisiin antaa enintään kolmen vuoden ajan yhtiön perustamisesta.

Ehdotetun lain on tarkoitus tulla voimaan ensi tilassa.

PERUSTELUT

1 Johdanto

Euroopan unionin talous- ja rahoitusasiat -neuvosto, jäljempänä *Ecofin-neuvosto*, päätti 9 ja 10 päivänä toukokuuta 2010 pidetyssä ylimääräisessä kokouksessaan Euroopan talouden vakauttamismekanismista. Vakauttamismekanismi koostuu ensinnäkin Euroopan rahoituksen vakautusmekanismista, joka on suuruudeltaan rahoituskehysten aikana noin 60 miljardia euroa. Neuvoston asetus (EU) N:o 407/2010 Euroopan rahoituksen vakautusmekanismin perustamisesta tuli voimaan 13 päivänä toukokuuta 2010.

Toiseksi vakautusmekanismiin sisältyy euroalueeseen kuuluvien jäsenvaltioiden eri-

tyisrahoitusyhtiö (*special purpose vehicle*), joka perustetaan antamaan lainaa tai luottojärjestelyjä euroalueeseen kuuluvalla valtiolla Euroopan rahoituksen vakautusmekanismin lisäksi. Kunkin euroalueeseen kuuluvan valtion osuus takausjärjestelystä perustuu Euroopan keskuspankin pääomaosuuksiin. Eri-tyisrahoitusyhtiön lainoitus toiminta on määräraikaista. Se voi antaa lainoitusvaikeuksiin joutuneille euroalueeseen kuuluville valtioille kolme vuotta. Erikoisrahoitusyhtiöstä käytetään nimeä Euroopan rahoitusvakausväline (*European Financial Stability Facility*).

Paketin kolmas elementti paketissa on Kansainvälisen valuuttarahaston, jäljempänä *IMF*, osuus, joksi arvioidaan noin 250 miljardia euroa.

2 Euroopan talouden vakautusmekanismi

2.1 Euroopan rahoituksen vakautusmekanismi

Euroopan talouden vakauttamismekanismien ensimmäisestä osasta eli Euroopan rahoituksen vakautusmekanismista voidaan antaa tukea jäsenvaltiolle, jolle poikkeukselliset tapahtumat, joihin kyseinen maa ei voi vaikuttaa, ovat aiheuttaneet vakavia taloudellisia tai rahoituksellisia häiriöitä tai vakavasti uhkaavat aiheuttaa kyseiselle maalle tällaisia häiriöitä. Vaikeuksissa olevalle jäsenvaltiolle voidaan rahoituksen vakautusmekanismien mukaan antaa lainaa tai myöntää luottojärjestelyä. Komissio hankkii varat lainaan tai luottojärjestelyyn pääomamarkkinoilta tai rahoituslaitoksilta. Lainojen ja luottojärjestelyjen pääoma on rajoitettu unionin omien varojen enimmäismäärän mukaisten maksumäärärahojen liikkumavaraan. Komissio on arvioinut määrän olevan enimmillään 60 miljardia euroa. Rahoitusvakautusmekanismia koskeva neuvoston asetus N:o 407/2010 tuli voimaan 13 päivänä toukokuuta 2010.

Jäsenvaltion, joka pyytää lainaa tai luottojärjestelyä rahoituksen vakautusmekanismista, on ensin keskusteltava komission ja Euroopan keskuspankin kanssa asiasta ja toimitettava luonnos sopeutusohjelmaksi komissiolle sekä talous- ja rahoituskomitealle. Päätöksen lainasta tai luottojärjestelystä tekee neuvosto määränemmistöllä komission ehdotuksesta. Tuen myöntämistä koskevassa neuvoston päätöksessä määritetään lainan kokonaismäärä, lainojen keskimääräinen voimassaoloaika, lainojen hinnoittelutapa, maksuerien enimmäismäärä, aika, jolloin lainaa voi saada, sekä muut lainan myöntämisen säännöt.

Päätös sisältää myös yleiset talouspolitiikkaa koskevat ehdot, joilla tuettava jäsenvaltio palauttaa talous- ja finanssipolitiikkansa terveille pohjalle sekä mahdollisuutensa rahoit-

taa itsensä markkinoilta. Komissio ja tukea saava jäsenvaltio laativat yhteisymmärryspöytäkirjan, jossa määritellään yksityiskohdaisesti neuvoston asettamat yleiset talouspoliittiset ehdot. Vastaava menettely koskee myös luottojärjestelyä. Pääsääntöisesti laina maksetaan saajalle erissä. Komissio varmistaa säännöllisin määräajoin, että lainansaaja noudattaa sille asetettuja ehtoja. Kun neuvoston päättämä lainan myöntämisestä, komissio voi lainata tarvittavat varat markkinoilta. Rahoituksen vakauttamismekanismista aiheutuvat kaikki kulut maksaa lainaa saava jäsenvaltio.

Komissio sopii Euroopan keskuspankin kanssa lainojen hallinnointia koskevista järjestelyistä. Komission on annettava kuuden kuukauden kuluessa asetuksen voimaantulosta, sekä tarvittaessa aina kuuden kuukauden välein, talous- ja rahoituskomitealle sekä neuvostolle kertomus asetuksen täytäntöönpanosta ja asetuksen säätämisen perusteena olleiden poikkeuksellisten olojen jatkumisesta. Komission on tarvittaessa sisällytettävä kertomukseensa myös ehdotukset neuvoston asetuksen muuttamisesta.

2.2 Euroopan rahoitusvakaussäilytysväline

Jos jokin euroalueeseen kuuluva jäsenvaltio tarvitsisi rahoitustukea, se maksettaisiin ensiksi Euroopan rahoituksen vakautusmekanismista. Toisessa vaiheessa, jos Euroopan unionin yhteisen vakaussäilytysmekanismien varat on käytetty ja lainoitusta tarvitaan lisää, lainoitusta myönnetään euroalueeseen kuuluvien valtioiden kesken perustettavasta erityisrahoitusyhtiöstä, jonka lainanottoa euroalueeseen kuuluvat valtiot ovat sopineet takaavansa 440 miljardin euron määrään saakka. Perustettavan erikoisrahoitusyhtiön nimeksi tulee *European Financial Stability Facility*, Euroopan rahoitusvakaussäilytysväline.

Kunkin euroalueeseen kuuluvan valtion osuus Euroopan rahoitusvakaussäilytysvälineen taussäilytysjärjestelystä perustuvat niiden osuuksiin Euroopan keskuspankin merkitystä pääomasta. Suomen osuudeksi tulee 1,80 prosenttia. Erityisrahoitusyhtiön toiminnan on tarkoitus olla määräaikaista. Se voi antaa lainoitusta kolme vuotta. Koko vakautusmekanismien

uskottavuuden takaamiseksi on tärkeää, että Euroopan rahoitusvakausväline perustetaan nopeasti ja on käytettävissä tarpeen vaatiessa.

Euroalueeseen kuuluvien valtioiden on vielä sovittava keskenään Euroopan rahoitusvakausvälineen ja sen toiminnan yksityiskohdista. Tähän tähtäävä tekninen työ on käynnistetty. Euroalueeseen kuuluvien valtioiden valtiovarainministerit sopivat 17 päivänä toukokuuta 2010 alustavasti Euroopan rahoitusvakausvälinettä koskevista perustekijöistä. Euroopan rahoitusvakausvälineen osakkaina ovat kaikki euroalueeseen kuuluvat valtiot ja sen johtokunnassa on yksi jäsen kustakin euroomaasta. Euroopan komissio on mukana tarkkailijana. Euroopan rahoitusvakausväline perustetaan Luxemburgin lain mukaisena osakeyhtiönä (*European Financial Stability Facility Société Anonyme*). Yhtiön kotipaikaksi tulee Luxemburgin kaupunki Luxemburgin suurherttuakunnassa.

Luxemburgin lainsäädännön edellyttämä osakeyhtiön vähimmäispääoma on 31 000 euroa. Yhtiön pääoman suuruus ja rakenne on vielä avoin. Yhtiön tarkoituksen kannalta keskeisessä asemassa on, että sen liikkeeseen laskemille lainoille saadaan paras mahdollinen luottoluokitus. Oletettavasti ainakin perustamisvaiheessa pääoma jäänee alhaiseksi, mutta yhtiön perustamissopimukseen sisällytettäneen yhtiön hallitukselle oikeus tarvittaessa korottaa pääomaa.

Euroopan rahoitusvakausvälineen tehtävänä on laskea liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja ja muita velkasitoumuksia sekä myöntää lainoja tai luottojärjestelyjä vaikeuksiin joutuneiden euroalueeseen kuuluvien valtioiden tukemiseksi. Euroopan rahoitusvakausvälineen myöntämä lainoitus on sidottu tiukan ehdollisen talouden sopeutusohjelman noudattamiseen.

Euroopan rahoitusvakausvälineen päätöksenteko tapahtuu yksimielisesti, ellei toisin erikseen päätetä. Joka tapauksessa kaikista keskeisistä kysymyksistä päätetään yksimielisesti. Euroalueeseen kuuluvien valtioiden osuudet Euroopan rahoitusvakausvälineen takausjärjestelystä perustuvat niiden osuuksiin Euroopan keskuspankin merkitystä pääomasta. Suomen osuus olisi siten 1,80 prosenttia. Kunkin valtion takausvastuu kussakin Euroopan rahoitusvakausvälineen velka-

kirjan liikkeeseenlaskussa rajataan 120 prosenttiin velkakirjan pääomasta. Ylitakauksen tarkoituksena on varmistaa liikkeeseen laskettaville velkakirjoille paras mahdollinen luottoluokitus.

Euroopan rahoitusvakausvälineen lainoitus toiminnan kestoksi on määritetty kolme vuotta sen perustamisesta. Tämä ei kuitenkaan rajoita sen liikkeeseen laskemien joukkovelkakirjojen tai sen myöntämien lainojen voimassaoloaikaa eikä euroalueeseen kuuluvien jäsenvaltioiden myöntämien takausten kestoja.

Euroalueeseen kuuluvat valtiot ja Euroopan rahoitusvakausväline solmivat myös puitesopimuksen, jossa määritellään muun muassa, kuinka lainoitus hakevaa valtiota koskeva talouden sopeutusohjelma laaditaan ja hyväksytään. Komission neuvottelisi yhdessä Euroopan keskuspankin ja IMF:n kanssa sopeutusohjelmasta lainoitus hakevan valtion kanssa. Päätöksen talouden sopeutusohjelman hyväksymisestä tekisivät euroalueeseen kuuluvat takauksia antavat valtiot yksimielisyydellä. Puitesopimuksessa sovitaan myös menettelyt lainoitus koskevan lainaohjelman laatimiselle ja hyväksymiselle, rahoitusvakausvälineen joukkovelkakirjalainojen liikkeeseen laskuille. Sopimuksessa sovitaan myös takauksiin liittyvät käytännön kysymykset sekä varaudutaan siihen, että jokin mukana olevista valtioista pyytää lainoitus rahoitusvakausvälineeltä.

2.3 IMF:n osuus

Ecofin-neuvoston 9 päivänä toukokuuta 2010 vahvistamien päätelmien mukaisesti kriisiin ajautuville jäsenvaltioille myönnetään mahdollista lainoitus yhteisen Euroopan unionin ja IMF:n sopeutusohjelman ja rahoituspaketin muodossa. Mallina mahdollisten muiden euromaiden osalta käytetään Kreikan sopeutus- ja rahoitusohjelmaa sekä euroalueen ulkopuolisten jäsenvaltioiden osalta jo toteuttavia Unkarin, Latvian sekä Romania vakautusohjelmia. Ohjelmien sisältö koordinoidaan Euroopan unionin ja IMF:n kesken, samoin ohjelmien seurantamissiot ja välitarkistukset. Aiempien ohjelmien mukaisesti EU kattaa rahoituksesta kaksi kolmas-

osaa ja IMF yhden kolmasosan. Näillä ole- tuksilla IMF:n rahoitusosuus kasvattaisi EU:n 500 miljardin vakauttamisjärjestelmää 250 miljardilla eurolla yhteensä 750 miljardiin euroon.

IMF:n resurssit päätettiin viime vuoden aikana yli kolminkertaistaa noin 850 miljardiin dollariin, minkä seurauksena valuuttarahastolla on tarvittavat resurssit tämän suuruisen rahoituspanoksen toteuttamiseen. IMF:n rahoituspäätökset tehdään tapaus kerrallaan. Suomen kannalta IMF:n osallistuminen EU:n vakauttamisjärjestelmään on hyvä asia. Suomi on jo pitkään kannattanut IMF:n osallistumista myös EU:n jäsenvaltioiden, mukaan lukien euroalueeseen kuuluvien valtioiden, mahdollisiin vakautusohjelmiin ja rahoituspaketteihin, sillä IMF:lla on tarvittava kokemus valtioiden maksutase- ja velkakriisien hallinnasta. Sen osallistuminen ohjelmien laadintaan ja seurantaan tuo niihin tarvittavaa uskottavuutta. EU:n jäsenvaltiot ovat myös viimeisen vuoden aikana osallistuneet merkittäväällä panoksella IMF:n lisärahoitukseen. EU-valtioiden osuus lisärahoituksesta on 125 miljardia euroa. On siten luonnollista, että EU myös voi hyödyntää tätä rahoituspanosta. IMF:n osallistuminen myös merkitsee sitä, että laajempi joukko sen jäsenmaita osallistuu Euroopan vakautusjärjestelmän rahoittamiseen, eikä se jää vain euroalueen valtioiden harteille. Tämä pienentää veronmaksajille järjestelmästä koituvaa riskiä.

2.4 Taloudellinen tilanne

Eurooppalaisen rahoitusvakausmekanismin luomiseen johtaneen kehityksen taustalla on pitkälti kaksi syytä. Yhtäällä, osa euroalueeseen kuuluvista valtioista on jo pidempään harjoittanut vastuutonta talouspolitiikkaa, joka on johtanut julkisen talouden alijäämien kautta valtioiden velkatasojen nousuun ja lisännyt näin haavoittuvuutta markkinahäiriöille. Esimerkiksi Kreikan julkisen sektorin bruttovelka oli jo vuonna 2007 lähes 96 prosenttia talouden kokonaistuotannon arvoon suhteutettuna.

Toisaalla taustalla vaikutti vahvasti myös vuonna 2008 puhjennut finanssikriisi, jonka hoitoon euroalueeseen kuuluvat valtiot ovat

joutuneet käyttämään runsaasti voimavaroja, ja samaan aikaan talouskehityksen voimakas hidastuminen on heikentänyt valtioiden tulo-kertymää selvästi. Ennen finanssikriisiä vuonna 2007 euroalueen keskimääräinen julkisen sektorin alijäämä oli vain 0,6 prosenttia bruttokansantuotteesta, jäljempänä BKT, ja nykytietojen mukaan Kreikka rikkoi ainoana euroalueeseen kuuluvana valtiona alijäämäkriteerin. Finanssikriisi muutti tilanteen täysin. Viime vuonna keskimääräinen alijäämä oli 6,3 prosenttia BKT:sta, vain Luxemburgin ja Suomen vajeet jäivät alle kolmen prosentin rajan. Useissa euroalueen jäsenvaltioissa alijäämät olivat lähes 10 prosenttia tai selvästi enemmän BKT:sta. Espanjan, Irlannin ja Kreikan julkisen sektorin vaje suhteessa BKT:een syveni jopa 11—14 prosenttiin. Portugalin julkisen talouden alijäämä kasvoi vuodessa alle kolmesta prosentista 9,4 prosenttiin BKT:sta viime vuonna.

Kreikan ongelmien asteittainen kriisiytyminen ja epäselvyydet julkisen talouden todellisesta tilanteesta loppusyksystä 2009 alkaen sekä markkinoiden epäluottamus helmikuussa 2010 päätettyjen vakauttamistoimien riittävyteen johtivat lopulta Kreikan tilanteen kärjistymiseen toukokuun alussa. Markkinatilanne oli yleisemminkin alkukevään aikana muuttunut epävarmemmaksi, mikä näkyi velkaantuneimpien ja nopeimalla velan kasvu-urilla olevien EU:n jäsenvaltioiden joukkovelkakirjalainojen hintojen laskuna ja korkojen nousuna.

Sunnuntaina 2 päivänä toukokuuta 2010 julkistetun euroalueeseen kuuluvien valtioiden ja IMF:n Kreikan tukilainan aktivointipäätöksen jälkeen markkinatilanne rauhoittui hetkeksi, mutta sen jälkeen korot lähtivät uudelleen nousuun ja osakemarkkinat laskuun. Selviä tartuntaoireita Kreikan kriisistä alkoi ilmetä Portugalin, Espanjan ja Irlannin valtion lainoissa. Kreikan tilanteen ratkaiseminen ei selkeästi enää riittänyt rauhoittamaan tilannetta.

Saman viikon lopulla, perjantaina 7 päivänä toukokuuta, markkinatilanne muodostui kestävämmäksi ja erityisesti ongelmamaiden lainamarkkinoilla korot nousivat jyrkästi. Kriisi oli laajenemassa hallitsemattomiin mitoihin. Kreikan kahden vuoden valtion lainan korko nousi yli 18 prosenttiin ja voimakasta

nousua nähtiin jälleen myös Portugalin, Espanjan ja Irlannin lainojen koroissa. Markkinatoimijoilta tuli erittäin huolestuneita viestejä. Markkinoilla vallitsi paniikinomainen myyntitunnelma.

Valtioiden lainakustannusten nousun lisäksi kriisi alkoi uhata eurooppalaista pankkijärjestelmää ja tätä kautta koko euroalueen talouden elpymistä. Koska eurooppalaisella pankkisektorilla on merkittäviä saatavia valtioiden joukkovelkakirjoissa, arvioissa alkoi esiintyä painavia huolia myös pankkijärjestelmän vakavaraisuudesta. Loppuviikkoa kohti alkoi näkyä yhä selkeämmin viitteitä siitä, että epäluottamus pankkien välillä oli nopeassa kasvussa. Tilanne alkoi huolestuttavasti muistuttaa syksyn 2008 tapahtumia. Kävi ilmeiseksi, että tarvittiin päättävissä toimia tilanteen vakauttamiseksi ja dominoefektin estämiseksi rahoitusmarkkinoilla.

Jos tarvittavia päätöksiä ei olisi saatu aikaseksi, seuraukset olisivat olleet vakavia ja laajakantoisia. Markkinoilla oli jo merkkejä, että euroalueen velkaantuneimpien valtioiden lainoihin normaalisti sijoittavat tahot olivat haluttomia lisäämään omistuksiaan ja pikemminkin pyrkimässä eroon sijoituksistaan. Tämä olisi jatkuessaan johtanut näiden valtioiden lainojen hintojen jyrkentyvään laskuun ja vastaavasti korkojen nousuun. Ääritilanteessa kaupankäynti jälkimarkkinoilla olisi käytännössä loppunut lähes kokonaan ja uusien lainojen liikkeeseenlasku olisi vaikeutunut huomattavasti. Lainojen hintojen jyrkkä lasku olisi puolestaan heijastunut niihin sijoittaneiden pankkien tuloksiin ja vakavaraisuuteen kasvavina arvostustappioina. Epätietoisuus pankkien välillä tulevien tappioiden suuruudesta olisi ilmeisesti johtanut samantilanteisiin, joita nähtiin finanssikriisin aikana, jolloin pankit alkoivat epäillä toinen toistaan ja seurauksena oli lyhyidenkin korkojen riskilisten tuntuva nousu. Valtioiden lainakustannusten voimakas nousu olisi puolestaan herättänyt epäilyjä velkaisimpien maiden kyvystä suoriutua velvoitteistaan, mikä olisi lisännyt myyntipaineita ja tätä kautta laskenut hintoja edelleen ja pahentanut kriisiä.

Euroalueeseen kuuluvien jäsenvaltioiden hallitusten päämiehet kokoontuivat perjan-

taina 7 päivänä toukokuuta. Kokouksessa sovittiin talouspolitiikan koordinaation pikaisesta tehostamisesta ja pyydettiin komissiolta välittömästi esitystä Euroopan talouden vakauttamismekanismista. Esitystä käsiteltiin sunnuntaina 9 päivänä toukokuuta järjestetyssä ylimääräisessä Ecofin-neuvoston kokouksessa. Ecofin-neuvosto päätti kokouksessaan edellä esityksessä kuvatusta vakauttamismekanismista, joka koostuu useammasta osasta.

Ecofin-neuvoston kokouksessa sovittu vakauttamismekanismi ja sitä seuranneet Espanjan ja Portugalin ilmoitukset lisävakauttamistoimista saivat tilanteen rauhoittumaan ja poistivat akuutin rahoitusmarkkinakriisin uhan. Ongelmamaiden valtionlainojen korot laskivat heti alkuviikosta jyrkästi ja ovat sen jälkeen kehittyneet vakaasti. Myös valtionlainojen luottoriskijohdannaisten preemiot ovat laskeneet selvästi.

Rahoitusvakaussmekanismista tehdyn päätöksen ohella keskeinen tekijä joukkolainamarkkinoiden vakautumisessa 10 päivästä toukokuuta 2010 alkaen on ollut Euroopan keskuspankin ja eurojärjestelmään kuuluvien kansallisten keskuspankkien käynnistämä arvopapereiden tukiohjelma. Euroopan keskuspankki kertoi 17 päivänä toukokuuta 2010 eurojärjestelmän käyttäneen 10 päivänä toukokuuta 2010 alkaneella viikolla 16,5 miljardia euroa arvopapereiden tukiostoihin. Erittelyä ostojen kohdentumisesta ei ole esitetty eikä myöskään koko tukiohjelman kokonaismäärää tai kestoja. Markkina-arvioiden mukaan eurojärjestelmän tukiotot painottuivat alkuviikkoon ja kohdistuivat pitkälti Euroopan unionin velkaantuneimpien valtioiden lainoihin.

Markkinoilla on kuitenkin edelleen jossain määrin epävarmuutta, joka heijastuu euroalueen ongelma-maiden valtionlainojen koroissa. On kuitenkin selvää, että ilman päätöstä mekaniismista ja samaan aikaan Euroopan keskuspankin tekemää aloitetta tukioistoista tilanne olisi tällä hetkellä huomattavasti vaikeampi. Ajan-kohtaiset velkamarkkinoiden ongelmat euroalueella ovat omalta osaltaan vaikuttaneet euron ulkoisen arvon heikentymiseen. Taustalla on tosin myös keskeisesti laajempia huolia kasvun hidastumisesta talo-

uspolitiikan kiristymisen seurauksena sekä vahvistuneita odotuksia matalan korkotason säilymisestä aiempia arvioita pidempään euroalueella.

Markkina-arvioissa Euroopan rahoitusvakauskon mekanismin perustaminen on nähty pitkälti myönteisesti ja välttämättömänä toimenpiteenä, mutta se ei missään nimessä poista tarvetta nopeilla ja määrätietoisilla toimenpiteillä korjata etenkin velkaantuneimpien tai nopeassa velkakierteessä olevien euroalueen valtioiden julkisen talouden alijäämä- ja velkakehityksen suuntaa. Mekanismin avulla korjaustoimiin voidaan saada aikaa ilman, että markkinahäiriöt korkojen voimakkaan heilahtelun muodossa lisäisivät ongelmia julkisten talouksien vakauttamisessa ja eurooppalaisten pankkien taseissa.

3 Lakiehdotuksen perustelut

1 §. Pykälässä säädetään lain soveltamisalasta. Pykälän *1 momentin* mukaan valtioneuvoston voisi antaa valtioneuvoston Euroopan rahoitusvakaussäilytysjärjestelmän varainhankinnalle laissa säädettyllä tavalla.

Euroopan rahoitusvakaussäilytysjärjestelmän pykälän *2 momentissa*. Euroopan rahoitusvakaussäilytysjärjestelmä on Luxemburgin lain mukainen *European Financial Stability Facility Société Anonyme* -niminen osakeyhtiö, joka on tarkoitus perustaa lähiaikoina. Yhtiön omistaisivat kaikki euroalueeseen kuuluvat Euroopan unionin jäsenvaltiot. Yhtiön tehtävänä on antaa lainaa tai luottojärjestelyjä sellaisille euroalueeseen kuuluville valtioille, joille on laadittu talouden sopeutusohjelma, sekä lainata kansainvälisiltä pääomamarkkinoilta varat kyseisiä lainoja ja lainajärjestelyjä varten. Varat yhtiö hankkisi laskemalla liikkeeseen joukkovelkakirjalainoja tai muita velkasitoumuksia. Euroalueeseen kuuluvat valtiot antavat puolestaan takauksen yhtiön ottamille joukkovelkakirjalainoille ja velkasitoumuksille.

2 §. Pykälän *1 momentin* mukaan valtioneuvosto voisi vastavakuuksia vaatimatta antaa omavelkaisia valtioneuvoston Euroopan rahoitusvakaussäilytysjärjestelmän liikkeeseen laskemisen joukkovelkakirjalainojen ja muiden vel-

kasitoumusten sekä niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi. Liikkeeseen laskettavien joukkovelkakirjalainojen ja muiden velkasitoumusten parhaan mahdollisen luottoluokitusten varmistamiseksi rahoitusvakaussäilytysjärjestelmän voi olla tarpeen suojautua korko- ja valuuttariskejä vastaan. Tämän takia ehdotetaan, että takauksia voitaisiin antaa myös joukkovelkakirjalainoihin ja muihin velkasitoumuksiin liittyvien koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimusten sekä niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi.

Valtioneuvosto annetaan Euroopan rahoitusvakaussäilytysjärjestelmän varainhankinnalle. Tästä syystä takaus annettaisiin vastavakuuksia vaatimatta. Vastavakuuksien vaatiminen rahoitusvakaussäilytysjärjestelmältä kumoaisi asiallisesti takauksen Euroopan rahoitusvakaussäilytysjärjestelmän liikkeeseen lainoja pääomamarkkinoilla.

Takauksia saa olla voimassa enintään 7,92 miljardin euron määräisten velkojen ja niihin liittyvien koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimusten vakuudeksi. Ehdotettu määrä vastaisi Suomen Euroopan keskuspankin merkityn pääoman mukaisesti määräytyvää osuutta rahoitusvakaussäilytysjärjestelmän varainhankinnalle annettavista yhteensä 440 miljardin euron takauksista.

Pykälän *2 momentin* mukaan lainalle, joka on muussa valuutassa kuin eurossa, vastarvo määräytyy takauksen antamisajankohtana voimassa olleen Euroopan keskuspankin euron kurssin mukaan.

3 §. Valtioneuvoston yleisistunto päättää pykälän *1 momentin* perusteella laissa tarkoitettujen takauksien myöntämisestä. Takausta ei myönnettäisi yhdellä kertaa vaan se annettaisiin erikseen kullekin joukkovelkakirjalainalle ja muulle velkasitoumukselle, jonka Euroopan rahoitusvakaussäilytysjärjestelmä laskee liikkeeseen tai velkakirjojen liikkeeseenlaskuohjelmalle.

Ehdotettava takausvaltuutus liittyy keskeisesti euroalueen talouden vakauden ylläpitämiseen. Euroopan rahoitusvakaussäilytysjärjestelmän edellytyksenä on, että lainaa hakeva valtio on sitoutunut muiden euroalueeseen kuuluvien valtioiden hyväksymään talouden vakautusohjelmaan. Onkin tärkeä, että eduskunta pääsee asianmukaisesti vaikuttamaan

lainoitusjärjestelyihin, joita varten valtiontakauksia annetaan.

Euroopan rahoitusvakausvälineen päätöksenteko ei tapahdu Euroopan unionin tai sen toimielinten puitteissa, joten kyse ei ole perustuslain 96 §:n 1 momentissa tarkoitettusta Euroopan unionissa päätettävästä sopimuksesta, päätöksestä tai toimesta. Näin eivät myöskään perustuslaissa säädetty unioniasiota koskevat menettelytavat voi tulla sovellettavaksi. Perustuslaissa säädetään tavoista, joilla asia tulee vireille eduskunnassa. Perustuslain 42 §:n mukaan valtioneuvosto voi antaa eduskunnalle tiedonannon tai selonteon valtakunnan hallintoa tai kansainvälisiä suhteita koskevasta asiasta. Pykälän 2 momentissa ehdotetaan eduskunnan aseman turvaamiseksi lainoitus- ja takausjärjestelyssä, että valtioneuvosto antaa ennen kuin se tekee päätöksen takauksen antamisesta asiasta tiedonannon eduskunnalle.

Valtioneuvosto voi pykälän 3 momentin mukaan määrätä valtiovarainministeriön tai Valtiokonttorin suorittamaan takauksiin liittyviä käytännön tehtäviä.

4 §. Laissa tarkoitettuihin takauksiin ei sovelleta valtion lainanannosta sekä valtiontakauksesta ja valtiontakauksesta annettua lakia (449/1988). Mahdollisista takausmaksuista sovitaan erikseen euroalueeseen kuuluvien valtioiden välisessä sopimuksessa.

5 §. Pykälässä säädetään lain voimaantuloa. Pykälän 2 momentin mukaan lain tarkoittamia valtiontakauksia voidaan antaa enintään kolmen vuoden ajan Euroopan rahoitusvakausvälineen perustamisesta. Euroopan rahoitusvakausvälineen toimintaa ei ole tarkoitettu pysyväksi järjestelyksi. Euroalueen valtiot ovat sopineet, että väline voi antaa lainaa tai luottojärjestelyjä kolmen vuoden ajan sen perustamisesta. Koska välinettä ei vielä ole perustettu, valtuus takausten myöntämiseen sidottaisiin säännöksessä välineen perustamiseen.

4 Vaikutukset

Esityksellä ei ole välittömiä taloudellisia vaikutuksia. Ehdotettu takausvaltuus on osa euroalueeseen kuuluvien valtioiden välistä

euroalueen talouden vakautuspakettia. Pakeitin toteuttaminen vahvistaa koko euroalueen ja siten myös Suomen taloudellista vakautta. Se antaa myös aikaa ryhtyä ripeisiin toimiin julkisten talouksien tervehdyttämiseksi. Näin ollen esityksellä on myönteisiä kansantaloudellisia vaikutuksia.

5 Asian valmistelu

Esitys on valmisteltu virkatyönä valtiovarainministeriössä.

6 Riippuvuus muista esityksistä

Eduskunnalle on annettu 3 päivänä kesäkuuta vuoden 2010 kolmatta lisätalousarvioesitystä (HE 62/2010 vp) täydentävä hallituksen esitys. Esityksessä ehdotetaan 1 miljoonan euron määrärahaa Euroopan rahoitusvakausvälineen osakkeiden hankkimiseen. Eduskunnalle annetaan erikseen esitys euroalueeseen kuuluvien valtioiden ja Euroopan rahoitusvakausvälineen muodostavan yhtiön välisestä sopimuksesta, jossa sovitaan tarkemmin lainoituksen ja takausten myöntämisessä noudatettavista menettelyistä.

7 Suhde perustuslakiin ja sääätämisyjärjestys

Perustuslain 82 §:n 2 momentin mukaan valtiontakaus voidaan antaa eduskunnan suostumuksen nojalla. Ilmaisusta "eduskunnan suostumus" sisältää suostumuksen antamisen paitsi eduskunnan päätöksellä myös lakimuodossa. Perustuslakia koskeneen hallituksen esityksen (HE 1/1998 vp) perusteluiden mukaan lakimuotoa käytetään lähinnä annettaessa yleisvaltuuksia tietyntaisten takausten ja takuiden myöntämiseen. Eduskunnan erillistä suostumuspäätöstä tarvitaan sellaisiin takauspäätöksiin, joista ei ole säännöksiä erityislaeissa, jolloin eduskunnan suostumus koskee yksittäistä tilannetta eikä sisällä yleisvaltuuksia. Laista tai eduskunnan suostumuksesta tulee ilmetä takausten ja takuiden

enimmäismäärä. Lakiehdotukseen ilmenee takausvaltuuden enimmäismäärä sekä kenelle ja minkälaisille sitoumuksille takauksia voidaan antaa.

Edellä olevan perusteella lakiehdotus voitaisiin hallituksen käsityksen mukaan käsitellä tavallisessa lainsäätämisyjärjestyksessä.

8 Voimaantulo

Laki ehdotetaan tulemaan voimaan ensi tilassa.

Edellä esitetyn perusteella annetaan Eduskunnan hyväksyttäväksi seuraava lakiehdotus:

Lakiehdotus

1.

Laki

Euroopan rahoitusvakausvälineelle annettavista valtioneuvoston päätöksistä

Eduskunnan päätöksen mukaan säädetään:

1 §

Valtioneuvosto voi antaa omavelkaisia valtioneuvoston päätöksistä Euroopan rahoitusvakausvälineeseen varainhankinnalle siten kuin tässä laissa säädetään.

Euroopan rahoitusvakausvälineellä tarkoitetaan tässä laissa *European Financial Stability Facility Société Anonyme* -nimistä osakeyhtiötä, jonka kotipaikka on Luxemburgin suurherttuakunnassa.

2 §

Valtioneuvosto voi antaa vastavakuuksia vaatimatta omavelkaisia valtioneuvoston päätöksistä Euroopan rahoitusvakausvälineeseen laskemien joukkovelkakirjalainojen ja muiden velkasitoumusten sekä niihin liittyvien koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimusten sekä niissä sovittujen ehtojen täyttämisen vakuudeksi. Takauksia saa olla voimassa enintään 7,92 miljardin euron määräisten velkojen ja niihin liittyvien koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimusten vakuutena.

Muun kuin euromääräisen lainan vastarvo lasketaan takausta annettaessa voimassa olleen Euroopan keskuspankin julkaiseman euron kurssin mukaan.

3 §

Tässä laissa tarkoitettu valtioneuvoston päätöksistä myönnetään kullekin joukkovelkakirjalainalle ja muulle velkasitoumukselle, jonka Euroopan rahoitusvakausväline laskee liikkeeseen, sekä niihin liittyvälle koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimukselle erikseen tai liikkeeseenlaskuohjelmaan sisältyville joukkovelkakirjalainoille ja muille velkasitoumuksille sekä niihin liittyville koronvaihto- ja valuutanvaihtosopimuksille. Valtioneuvoston yleisistunto tekee päätöksen valtioneuvoston päätöksistä myöntämisestä.

Ennen kuin valtioneuvosto tekee päätöksen valtioneuvoston päätöksistä myöntämisestä, valtioneuvosto antaa asiasta eduskunnalle tiedonannon.

Valtioneuvosto voi määrätä valtiovarainministeriön tai Valtiokonttorin suorittamaan valtioneuvoston päätöksistä myöntämiseen liittyviä tehtäviä.

4 §

Tässä laissa tarkoitettuun valtioneuvoston päätöksistä myönnettyyn valtion lainanannosta ei sovelleta valtion lainanannosta sekä valtioneuvoston päätöksistä myönnettyä lakia (449/1988).

5 §
Tämä laki tulee voimaan päivänä kuuta 201 . roopan rahoitusvakaussäline on perustettu, kuitenkin vähintään 30 päivään kesäkuuta 2013 asti.
Tämän lain nojalla voidaan antaa valtiontakauksia kolmen vuoden ajan siitä, kun Eu-

Helsingissä 4 päivänä kesäkuuta 2010

Tasavallan Presidentti

TARJA HALONEN

Hallinto- ja kuntaministeri *Mari Kiviniemi*